

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

PATHUM THANI
จังหวัดปทุมธานี

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกในการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4/policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้งานให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดปัตตานี

<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/C/ptm.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ปทุมธานี”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 ปาล์มน้ำมัน	10
2.3 มะพร้าว	12
2.4 มันสำปะหลัง	16
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	19
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	20
เอกสารอ้างอิง	23
ภาคผนวก	25

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปทุมธานี	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดปทุมธานี	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี	7
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	9
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมัน รายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี	11
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าว รายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี	14
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี	17
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี	27
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดปทุมธานีจำแนกรายอำเภอ ตำบล	29
ตารางผนวกที่ 3	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจำแนกรายอำเภอ ตำบล	32
ตารางผนวกที่ 4	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดปทุมธานี	33
ตารางผนวกที่ 5	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดปทุมธานี	34
ตารางผนวกที่ 6	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี	35

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินอยุธยา	36
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรังสิต	37
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินธัญบุรี	38
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่	39
ภาพที่ 5	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดปทุมธานี	40
ภาพที่ 6	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี	41
ภาพที่ 7	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดปทุมธานี	42
ภาพที่ 8	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี	43
ภาพที่ 9	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดปทุมธานี	44
ภาพที่ 10	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี	45
ภาพที่ 11	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดปทุมธานี	46
ภาพที่ 12	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี	47

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ 953,660 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย 7 อำเภอ 60 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) จังหวัดปทุมธานีมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 16 มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 4 ของภาคกลาง จำนวนประชากร 1,176,412 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ จังหวัดนครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐม และจังหวัดนนทบุรี

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดปทุมธานีโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งไหลผ่านใจกลางจังหวัด แยกพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง ดังนี้

1) ฝั่งตะวันออกหรือฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา อำเภอลองหลวง และอำเภอหนองเสือ มีคลองสาขาจำนวนมากที่แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยา แยกเป็นคลองซอยและคลองชลประทาน

2) ฝั่งตะวันตกหรือฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสสามโคก ในฤดูฝน ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ย 50 เซนติเมตร และท่วมบริเวณพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งนี้

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดปทุมธานีได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศชุ่มชื้น และมีฝนตก มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อากาศเย็นและแห้งแล้ง อากาศเย็นในช่วงเช้า บ่ายอุณหภูมิสูงขึ้นและร้อน เดือนธันวาคม และมกราคมเป็นเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด ฤดูร้อน เริ่มกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดและมีความชื้นสูง อุณหภูมิเฉลี่ย 28-30 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32-34 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 24-26 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนเฉลี่ย 1,200-1,400 มิลลิเมตรต่อปี

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดปทุมธานี แบ่งตามภูมิฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบชายฝั่งทะเล (Coastal Plain)** เกิดจากคลื่นพัดพาและกระแสลมพัดพาเอาเศษวัตถุจากทะเล ทั้งโคลน กรวด ทราย และตะกอนต่าง ๆ เข้ามาทับถมบริเวณชายฝั่ง และลึกเข้าไปในแผ่นดินมากกว่าหาดทราย เป็นส่วนของพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flats) เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนแม่น้ำกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือ เป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือดินเหนียว ที่มีการพัฒนาขึ้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินอยุธยา (Ay) ชุดดินรังสิต (Rs) และชุดดินธัญบุรี (Tan) เป็นต้น

2) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** เป็นที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงราบเรียบ ในหน้าฝนหรือหน้าน้ำหลากมักมีน้ำท่วม และมีการทับถมของตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม เป็นส่วนของสันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ มีสีน้ำตาลและน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm)

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดปทุมธานี (ภาพที่ 1 - 4)

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปทุมธานี จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปทุมธานี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	284,052	29.79
พื้นที่เกษตรกรรม	513,365	53.83
พื้นที่นา	343,375	36.01
พืชไร่	4,009	0.42
ไม้ยืนต้น	13,474	1.41
ไม้ผล	78,914	8.27
พืชสวน	34,849	3.65
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	308	0.03
พืชน้ำ	144	0.02
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	38,221	4.01
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	71	0.01
พื้นที่น้ำ	39,704	4.16
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	116,539	12.22
รวม	953,660	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดปทุมธานีมีเนื้อที่ชลประทาน 537,993.46 ไร่ (ร้อยละ 56.41 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 7 อำเภอ (ตารางผนวกที่ 2) โดยมีโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตใต้ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

จังหวัดปทุมธานีมีเนื้อที่เขตปฏิรูปที่ดิน 57,000 ไร่ (ร้อยละ 5.98 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปมากที่สุด ได้แก่ อำเภอหนองเสือ (ตารางผนวกที่ 3)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดปทุมธานีมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดใน พ.ศ. 2563 จำนวน 32,713 ราย รวมเนื้อที่ 485,655 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมมีเนื้อที่รวมกันมากกว่า 1,000 ไร่ มีจำนวน 20 กิจกรรม มีจำนวนเกษตรกร 28,571 ราย รวมเนื้อที่ 468,199 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ นาปี นาปรัง กล้ายหอม ปาล์มน้ำมัน และกล้วยน้ำว้า เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 4)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ 588.78 ไร่ เกษตรกร 38 ราย ซึ่งมีพืชสมุนไพรที่สำคัญ 7 ชนิด โดยพืชสมุนไพรที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ มะระขี้นก (ตารางผนวกที่ 5)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดปทุมธานีมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 43 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 131 แห่ง โดยมีที่ตั้งโรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด 118 แห่ง (ตารางผนวกที่ 6)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประเภทพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดิน ได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และมันสำปะหลัง ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดปทุมธานี

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	319,597	62.26
2. ปาล์มน้ำมัน	9,610	1.87
3. มะพร้าว	3,888	0.76
4. มันสำปะหลัง	3,797	0.74

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากพื้นที่มีสภาพเป็นที่ลุ่มดินเป็นดินเหนียว รวมทั้งมีระบบชลประทานเชื่อมต่อทั้งจังหวัด จึงสามารถปลูกข้าวที่มีอายุสั้นได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 ภาพที่ 5 - 6)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 381,618 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.18 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบมากในอำเภอลำลูกกา 118,109 ไร่ อำเภอลาดหลุมแก้ว 67,135 ไร่และอำเภอหนองเสือ 67,095 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 454,262 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.84 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบมากในอำเภอหนองเสือ 131,920 ไร่ อำเภอลองหลวง 103,451 ไร่ และอำเภอลำลูกกา 54,462 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 15,406 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบในอำเภอหนองเสือ 13,741 ไร่ อำเภอธัญบุรี 1,568 ไร่ และอำเภอลองหลวง 97 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 98,444 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.36 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด พบมากในอำเภอเมืองปทุมธานี 33,323 ไร่ อำเภอลองหลวง 29,737 ไร่ และอำเภอลำลูกกา 17,148 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน คือพื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบันจำแนกตามชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ โดยจังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่เหมาะสมสูง และเหมาะสมปานกลางเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 314,200 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.33 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอลำลูกกา 81,143 ไร่ อำเภอลาดหลุมแก้ว 67,135 ไร่ และอำเภอหนองเสือ 59,741 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 5,397 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.19 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองเสือ 3,811 ไร่ และอำเภอธัญบุรี 1,447 ไร่

3) พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 516,283 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 67,418 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.67 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอลำลูกกา 36,966 ไร่ อำเภอธัญบุรี 7,609 ไร่ และอำเภอหนองเสือ 7,354 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 448,865 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.81 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอหนองเสือ 128,109 ไร่ และอำเภอคลองหลวง 103,312 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองเสือ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	67,095 (100.00%)	131,920 (100.00%)	13,741 (100.00%)	219 (100.00%)	212,975 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	59,741 (89.04%)	3,811 (2.89%)	-	-	63,552 (29.84%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,354 (10.96%)	128,109 (97.11%)	-	-	135,463 (63.61%)
คลองหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	57,114 (100.00)	103,451 (100.00)	97 (100.00)	29,737 (100.00)	190,399 (100.00)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	55,364 (96.94%)	139 (0.13%)	-	-	90,182 (29.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,750 (3.06%)	103,312 (99.87%)	-	-	105,062 (55.18%)
ลำลูกกา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	118,109 (100.00%)	54,462 (100.00%)	-	17,148 (100.00%)	189,719 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	81,143 (68.70%)	-	-	-	81,143 (42.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,966 (31.30%)	54,462 (100.00%)	-	-	91,428 (48.19%)
ลาดหลุมแก้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	67,135 (100.00%)	54,048 (100.00%)	-	160 (100.00%)	121,343 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67,135 (100.00%)	-	-	-	67,135 (55.33%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	54,048 (100.00%)	-	-	54,048 (44.54%)
เมืองปทุมธานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,063 (100.00%)	36,796 (100.00%)	-	33,323 (100.00%)	90,182 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15,703 (78.27%)	-	-	-	15,703 (17.41%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,360 (21.73%)	36,796 (100.00%)	-	-	41,156 (45.64%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโคก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	35,934 (100%)	36,152 (100%)	-	2,918 (100%)	75,004 (100%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	26,555 (73.90%)	-	-	-	26,555 (35.40%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,379 (26.10%)	36,152 (100.00%)	-	-	45,531 (64.70%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,168	37,433	1,568	14,939	70,108
ชัยบุรี	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,559 (52.94%)	1,447 (3.87%)	-	-	10,006 (14.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,609 (47.06%)	35,986 (96.13%)	-	-	43,595 (85.73%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	381,618 (100.00%)	454,262 (100.00%)	15,406 (100.00%)	98,444 (100.00%)	949,730 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	314,200 (82.33%)	5,397 (1.19%)	-	-	319,597 (33.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	67,418 (17.67%)	448,865 (98.81%)	-	-	516,283 (54.36%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของที่ดิน ลงทุนต่ำแต่สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการซ้อนทับข้อมูลพื้นที่ศักยภาพคงเหลือกับข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่ปลูกในปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 8,593 ไร่ มันสำปะหลัง 3,368 ไร่ มะพร้าว 2,289 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1,060 ไร่ ลำไย 719 ไร่ ยางพารา 306 ไร่ อ้อยโรงงาน 194 ไร่ มังคุด 148 ไร่ ทูเรียน 56 ไร่ และอื่น ๆ โดยพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปทำนาข้าวคือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 3,368 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 1,060 ไร่ และอ้อยโรงงาน (S3+N) 194 ไร่ โดยมีรายละเอียดแยกเป็นรายอำเภอ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	มันสำปะหลัง (ไร่)			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)			อ้อยโรงงาน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ฉะบุรี	578	-	578	-	41	41	-	-	-
หนองเสือ	2,001	-	2,001	-	1,006	1,006	48	91	139
ลำลูกกา	271	-	271	-	5	5	14	-	14
ลาดหลุมแก้ว	8	-	8	-	8	8	28	-	28
คลองหลวง	510	-	510	-	-	-	-	13	13
รวม	3,368	-	3,368	-	1,060	1,060	90	104	194

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด พบกระจายอยู่ในทุกอำเภอ

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ พบกระจายอยู่ในทุกอำเภอเช่นกัน

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ควรพิจารณาแหล่งรับซื้อผลผลิตร่วมด้วย

(3) พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว พบว่ามีเนื้อที่ 4,622 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน ในพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสมสำหรับพืชชนิดนั้น ๆ พบมากในอำเภอหนองเสือรวม 3,146 ไร่ หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้

ควรส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามาตรฐานสูง เช่น มาตรฐานสินค้าการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นต้น

2.2 ปาล์มน้ำมัน

ปาล์มเป็นน้ำมันพืชเศรษฐกิจหลักของปทุมธานีในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 ภาพที่ 7 - 8)

1) **พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน** หรือ ชั้นความเหมาะสมสำหรับที่ดินในระบบ Agri-Map Online จะพิจารณาจากปัจจัยทางดินที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยไม่คำนึงถึงชนิดพืชที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน เพียง 2 ระดับ ได้แก่ พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ดังนี้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 20,239 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันทั้งจังหวัด โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพอยู่ในระดับความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมันพบเพียง 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอลำลูกกา

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 930,453 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.88 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันทั้งจังหวัด กระจายอยู่ในทุกอำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองเสือ 213,294 ไร่ อำเภอลองหลวง 190,562 ไร่ อำเภอลำลูกกา 169,618 ไร่ อำเภอลาดหลุมแก้ว 121,525 ไร่ อำเภอเมืองปทุมธานี 90,287 ไร่ อำเภอสามโคก 75,059 ไร่ และอำเภอธัญบุรี 70,108 ไร่

2) **การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน** จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดินต่อการปลูกปาล์มน้ำมันในแต่ละระดับความเหมาะสมร่วมกับพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันจริงในปัจจุบัน พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น มีเนื้อที่ 9,610 ไร่ พบกระจายตัวอยู่ใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองเสือ 9,375 ไร่ อำเภอลำลูกกา 181 ไร่ อำเภอธัญบุรี 30 ไร่ และอำเภอลองหลวง 24 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ เนื่องจากในจังหวัดปทุมธานีมีเพียงพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน เพียง 2 ระดับ ได้แก่ พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) เท่านั้น จึงไม่มีพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันคงเหลือในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมันรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองเสือ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	213,294	213,294
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	9,375	9,375
				(4.40%)	(4.40%)	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
คลองหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	190,562	190,562
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	24	24
				(0.01%)	(0.01%)	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลำลูกกา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	20,239	169,618	189,857
				(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	181	181
				(0.11%)	(0.10%)	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลาดหลุมแก้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	121,525	121,525
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
				-	-	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
สามโคก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	75,059	75,059
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
				-	-	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ธัญบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	70,108	70,108
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	30	30
				(0.04%)	(0.04%)	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
เมือง ปทุมธานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	90,287 (100.00%)	90,287 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	20,239 (100.00%)	930,453 (100.00%)	950,692 (100.00%)
รวมทั้ง จังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	9,610 (1.03%)	9,610 (1.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	-	-

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าไม่มีพื้นที่ศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันได้ในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่ม ดินเหนียวจัด การระบายน้ำไม่ดี จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ก่อนปลูก ซึ่งไม่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากการลงทุนค่อนข้างสูง

4) แนวทางการจัดการ

ถึงแม้ว่าปาล์มน้ำมันจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับ 2 ของปทุมธานี แต่ทั้งหมดปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ หรือลงทุนสำหรับปัจจัยการผลิตสูง เพื่อให้พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่นั้น ๆ จึงไม่เหมาะสมสำหรับแนะนำเกษตรกรรายย่อยในการขยายพื้นที่ปลูก

2.3 มะพร้าว

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมากเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดปทุมธานี โดยจากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 พื้นที่ ดังนี้ (ตารางที่ 6 ภาพที่ 9 - 10)

1) **พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน** หรือ ชั้นความเหมาะสมสำหรับที่ดิน ในระบบ Agri-Map Online จะพิจารณาจากปัจจัยทางดินที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยไม่คำนึงถึงชนิดพืชที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าว ดังนี้

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 102 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกมะพร้าวทั้งหมด กระจายอยู่ในอำเภอหนองเสือ 88 ไร่ และอำเภอเมืองปทุมธานี 14 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 950,543 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.99 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับปลูกมะพร้าวทั้งจังหวัด พบในทุกอำเภอ

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าวในแต่ละระดับความเหมาะสมร่วมกับพื้นที่ปลูกมะพร้าวจริงปัจจุบัน พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่เพาะปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสมทั้งหมด 3,888 ไร่ พบในอำเภอหนองเสือมากที่สุด 2,280 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอคลองหลวง 584 ไร่ อำเภอลำลูกกา 517 ไร่ อำเภอลาดหลุมแก้ว 232 ไร่ อำเภอธัญบุรี 171 ไร่ อำเภอสามโคก 89 ไร่ และอำเภอเมืองปทุมธานี 15 ไร่

3) พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ยังไม่มีปลูกในพื้นที่นั้น พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับเหมาะสมปานกลาง (S2) เพียงระดับเดียวเท่านั้น และมีพื้นที่คงเหลือ 102 ไร่ เนื่องจากยังไม่มีปลูกมะพร้าวในพื้นที่ดังกล่าว พบอยู่ในอำเภอหนองเสือ 88 ไร่ และอำเภอเมืองปทุมธานี 14 ไร่

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
หนองเสือ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	88 (100.00%)	-	213,206 (100.00%)	213,294 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	2,280 (1.07%)	2,280 (1.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	88 (100.00%)	-	-	88 (0.04%)
คลองหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	190,562 (100.00%)	190,562 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	584 (0.31%)	584 (0.31%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลำลูกกา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	189,810 (100.00%)	189,810 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	517 (0.27%)	517 (0.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลาดหลุมแก้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	121,525 (100.00%)	121,525 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	232 (0.19%)	232 (0.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมืองปทุมธานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	14 (100.00%)	-	90,273 (100.00%)	90,287 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	15 (0.02%)	15 (0.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	14 (100.00%)	-	-	14 (0.02%)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโคก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	75,059	75,059
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	89	89
					(0.12%)	(0.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ธัญบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	70,108	70,108
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	171	171
					(0.24%)	(0.24%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	102	-	950,543	950,645
			(100.00%)		(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	3,888	3,888
					(0.41%)	(0.41%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	102	-	-	102
			(100.00%)		-	(0.01%)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมะพร้าว คือ พื้นที่นาข้าวในพื้นที่ชั้นความเหมาะสมสูงของข้าว ที่สามารถปรับเปลี่ยนพืชเป็นมะพร้าวได้เพียง 1 ไร่ อยู่ในอำเภอหนองเสือ

4) แนวทางการจัดการ

(1) จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดินพบว่าพื้นที่ปลูกมะพร้าวทั้งหมดของจังหวัด ปทุมธานีอยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ทั้งหมด ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ ต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน แต่ทั้งนี้ ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อพร้อมด้วย แต่หากเกษตรกรมีความประสงค์จะปลูกมะพร้าวต่อไปจะต้องมีการลงทุนในการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อทำให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น

(2) พื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนมาเพื่อปลูกมะพร้าวได้ มีเพียง 1 ไร่ ในบริเวณอำเภอหนองเสือ ซึ่งเป็นพื้นที่นาข้าวในพื้นที่ซึ่งความเหมาะสมสูงของข้าว เนื่องจากจะต้องมีการลงทุนปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล เช่น การยกร่อง ดังนั้นจึงไม่แนะนำให้มีการส่งเสริมการปลูกเพิ่ม

2.4 มันสำปะหลัง

มันสำปะหลังพืชเศรษฐกิจหลักของปทุมธานีในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 พื้นที่ดังนี้ (ตารางที่ 7 ภาพที่ 11 - 12)

1) **พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน** หรือ **ชั้นความเหมาะสมสำหรับที่ดิน**ในระบบ Agri-Map Online จะพิจารณาจากปัจจัยทางดินที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยไม่คำนึงถึงชนิดพืชที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 88 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบอยู่ในอำเภอหนองเสือ 88 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 3,797 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอหนองเสือ 2,293 ไร่ อำเภอธัญบุรี 715 ไร่ และอำเภอคลองหลวง 510 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 946,759 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.59 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอ

2) **การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน** คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน จำแนกตามชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ โดยจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) เท่านั้น รวม 3,797 ไร่ พบกระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองเสือ 2,293 ไร่ อำเภอธัญบุรี 715 ไร่ อำเภอคลองหลวง 510 ไร่ อำเภอลำลูกกา 271 ไร่ และอำเภอลาดหลุมแก้ว 8 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) 88 ไร่ พบในอำเภอหนองเสือ เมื่อนำข้อมูลพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในการปลูกมันสำปะหลัง ซ้อนทับกับข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่ปลูกในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนมาปลูกมันสำปะหลังได้มีเพียง 1 ไร่ ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่ทำนาข้าวในพื้นที่ศักยภาพสำหรับทำนาข้าวระดับเหมาะสมมาก (S1) ในอำเภอหนองเสือ

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองเสือ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	88	2,293	210,912	213,293
			(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	2,293	-	2,293
				(100.00%)		(1.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	88	-	-	88
			(100.00%)			(0.04%)
คลองหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	510	190,052	190,562
				(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	510	-	510
				(100.00%)		(0.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลำลูกกา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	271	189,539	189,810
				(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	271	-	271
				(100.00%)		(0.14%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ลาดหลุมแก้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	8	121,517	121,525
				(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	8	-	8
				(100.00%)		(0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมืองปทุมธานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	90,287	90,287
					(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สามโคก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	75,059 (100.00%)	75,059 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ธัญบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	715 (100.00%)	69,393 (100.00%)	70,108 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	715 (100.00%)	-	715 (1.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	88 (100.00%)	3,797 (100.00%)	946,759 (100.00%)	950,644 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	3,797 (100.00%)	-	3,797 (0.40%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	88 (100.00%)	-	-	88 (100.00%)

4) แนวทางการจัดการ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของที่ดินในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีพื้นที่ศักยภาพสำหรับปลูกมันสำปะหลังเพียง 3 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) เนื่องจากจากดินส่วนมากเป็นดินเหนียวจัด การระบายน้ำไม่ดี จึงไม่เหมาะสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง โดยมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางมีเพียง 88 ไร่ และพื้นที่ปลูกจริงทั้งจังหวัดมีเนื้อที่ 3,797 ไร่ และอยู่ในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ทั้งหมด พบกระจายตัวอยู่ในอำเภอหนองเสือ 2,293 ไร่ อำเภอคลองหลวง 510 ไร่ อำเภอลำลูกกา 271 ไร่ และอำเภอลาดหลุมแก้ว 8 ไร่ นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่ศักยภาพสำหรับปลูกมันสำปะหลังคงเหลือเพียง 1 ไร่ ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่ทำนาข้าวในพื้นที่ศักยภาพสำหรับทำนาข้าวระดับเหมาะสมมาก (S1) จึงไม่แนะนำให้มีการส่งเสริมการปลูกเพิ่ม เพราะจะประสบปัญหาการขาดผลผลิตต่ำกว่าต้นทุน เนื่องจากต้องใช้ปัจจัยเป็นจำนวนมากในการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังได้

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ข้าวหอมปทุม (ปทุมธานี 1) เป็นพันธุ์ข้าวเจ้าที่มีคุณภาพข้าวสุกนุ่มเหนียว มีกลิ่นหอมคล้ายข้าวหอมมะลิ เป็นพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง จึงสามารถปลูกได้ตลอดปี ได้มาจากการผสมพันธุ์ระหว่างข้าวสายพันธุ์ BKNA6-183-2 กับสายพันธุ์ PTT8506-3-21 ที่ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี พ.ศ. 2553 ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) ใน พ.ศ. 2564 (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2564) ถึงแม้จะมีราคาขายไม่สูงเทียบเท่ากับข้าวขาวดอกมะลิ 105 แต่ถ้ามมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการผลิต หรือการพัฒนาสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งมีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมปทุมธานี และร่วมกันสร้างตลาดใหม่ หรือตลาดเฉพาะ หรือตลาดทางเลือก เช่น การผลิตเป็นสินค้าเกษตรปลอดภัย ซึ่งจะเปิดโอกาสในการเพิ่มรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มเกษตรกรด้วย

3.2 กล้ายหอมทองปทุม ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็น GI ใน พ.ศ. 2560 เป็นกล้ายหอมทองที่มีผลใหญ่ยาว หน้าตัดค่อนข้างกลม ปลายคอดเล็กน้อย ผิววนล เปลือกบาง ผลดิบ สีเขียววนล ผลสุกสีเหลืองทองนวล เนื้อเหนียวแน่นรสชาติหอมหวาน ปลูกในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2564) ซึ่งจากข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2564 พบว่ามีพื้นที่ปลูกกล้ายทั้งหมด 47,202 ไร่ พบกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอ และพบมากในอำเภอหนองเสือ และพบว่าปลูกมากในชุดดินรังสิต ซึ่งเป็นดินเหนียวจัด ซึ่งจะต้องมีการจัดการสภาพพื้นที่เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกกล้ายหอมได้ เช่น การยกร่อง ขุดร่องระบายน้ำ เป็นต้น โดยการผลิตกล้ายหอมทองปทุมธานี นั้น จะต้องมียระบบควบคุมภายใน และผู้ผลิต ผู้ประกอบการ จะได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI ไทย กำกับลงบนสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ได้ โดยการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI มีอายุ 2 ปี ซึ่งเมื่อครบกำหนดสามารถดำเนินการควบคุมตรวจสอบสินค้าตามระบบที่จัดทำขึ้น เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานตามที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชนในท้องที่ และชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ร่วมกันควบคุมตรวจสอบสินค้าและบริหารจัดการที่เหมาะสมทั้งกระบวนการผลิต ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประกอบการ ในการใช้ GI สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสร้างความยั่งยืนให้กับสินค้า เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และกระตุ้นให้ผู้ผลิตเสริมสร้างและรักษาภาพลักษณ์ในสินค้า ป้องกันการนำชื่อเสียงของกล้ายหอมทองปทุมไปแอบอ้างโดยทุจริตเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลให้ราคาของกล้ายหอมทองปทุมที่มีตราสัญลักษณ์ GI สามารถจำหน่ายสินค้าได้ราคาที่สูงกว่ากล้ายหอมที่ไม่ได้รับตราสัญลักษณ์ ซึ่งจะเพิ่มรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตกล้ายหอมทองปทุมได้

3.3 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกใน พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วย ให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online ปทุมธานีมีพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับปลูกพืชสมุนไพรไม่มากนัก เนื่องจากสภาพดินที่เป็นดินเหนียวจัดมีการระบายน้ำได้ไม่ดี จึงพบว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูงสำหรับปลูกขมิ้นชัน และกระชายดำ มีเนื้อที่ 87 ไร่ อยู่ในตำบลศาลาครุ อำเภอหนองเสือ ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกันเท่านั้น แต่ก็สามารถส่งเสริมให้นำพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ไปพิจารณาปลูกเป็นพืชแซมในแปลงปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้นได้ เพื่อเพิ่มรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรได้

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 314,200 ไร่ พบกระจายอยู่ในทุกอำเภอ และตั้งอยู่ในเขตชลประทาน คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรสาครให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มเป็นเพื่อเข้าโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรด้านการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูปแหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และ GAP และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 5,397 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอหนองเสือ และอำเภอธัญบุรี เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้

ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ประมาณ 4,622 ไร่ เห็นควรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตมาปลูกข้าวพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาด หรือการผลิตข้าวคุณภาพสูงเช่นผลิตภัณฑ์ GAP แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.2 ปาล์มน้ำมัน

จังหวัดปทุมธานีไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน แต่ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เหมาะสม 9,610 ไร่ ซึ่งถึงแม้ว่าปาล์มน้ำมันจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับ 2 ของปทุมธานี แต่ทั้งหมดปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ หรือลงทุนสำหรับปัจจัยการผลิตสูง เพื่อปรับสภาพพื้นที่ให้มีความเหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันได้ จึงไม่เหมาะสมสำหรับแนะนำเกษตรกรรายย่อยทำการเพาะปลูก และสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ได้มีการปลูกปาล์มน้ำมันแล้วได้ผลผลิตไม่ดี เห็นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม หรือส่งเสริมสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่สามารถปลูก/เลี้ยง หรืออยู่ร่วมกันได้ในสวนปาล์มน้ำมัน ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4.3 มะพร้าว

1) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)** มีเนื้อที่ 3,888 ไร่ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีเป็นดินเหนียวจัด การระบายน้ำไม่ดี จึงต้องมีการลงทุนปรับเปลี่ยนพื้นที่โดยการยกร่อง และใส่ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เพื่อให้มีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมะพร้าวได้ ควรความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

2) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมะพร้าว** มีเนื้อที่ 102 ไร่ (S2) พบอยู่ในอำเภอหนองเสือ 88 ไร่ และอำเภอเมืองปทุมธานี 14 ไร่ และเป็นพื้นที่นาข้าวที่สามารถ

ปรับเปลี่ยนพืชเป็นมะพร้าวได้เพียง 1 ไร่ ในอำเภอหนองเสือ ซึ่งเป็นพื้นที่นาข้าวในพื้นที่เหมาะสมสูงสำหรับปลูกข้าว หากเกษตรกรต้องการที่จะเพิ่มพื้นที่ปลูกมะพร้าวจะต้องทำการยกร่องและปรับสภาพพื้นที่ก่อนทำการปลูก และเนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่ใช้เวลานานกว่าจะให้ผลผลิตที่คุ้มทุน สามารถปลูกมะพร้าวในลักษณะระบบปลูกพืชผสมกับพืชอายุสั้นชนิดอื่น ๆ หรือปลูกในลักษณะเกษตรผสมผสานได้

4.4 มั่นสำปะหลัง

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังเพียง 88 ไร่ เท่านั้น และพื้นที่ปลูกจริงทั้งจังหวัดมีเนื้อที่ 3,797 ไร่ และอยู่ในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ทั้งหมด พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ผลผลิตต่ำ ดังนั้นจึงไม่แนะนำให้มีการส่งเสริมการปลูกเพิ่ม เพราะจะประสบปัญหาหาคาผลผลิตต่ำกว่าต้นทุน เนื่องจากต้องใช้ปัจจัยเป็นจำนวนมากในการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า โดยการเข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน และจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรเพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตร โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลสถิติประชากร.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. **พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมทรัพยากรที่ดิน. 2562. **ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เลขที่ประกาศ 142.** แหล่งที่มา: <https://www.ipthailand.go.th/images/3534/GI/GI42.pdf>, 31 ตุลาคม 2564.

กรมทรัพยากรที่ดิน. 2564. **ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เลขที่ประกาศ 168.** แหล่งที่มา: <https://www.ipthailand.go.th/images/3534/2564/GI/GIAN168.pdf>, 31 ตุลาคม 2564.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **การใช้ที่ดินจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	คลองหลวง	คลองหนึ่ง
2		คลองสอง
3		คลองสาม
4		คลองสี่
5		คลองห้า
6		คลองหก
7		คลองเจ็ด
8	ธัญบุรี	บึงน้ำรักษ์
9		บึงยี่โถ
10		บึงสนั่น
11		ประชาธิปไตย
12		รังสิต
13		ลำผักกูด
14		เมืองปทุมธานี
15	บางขะแยง	
16	บางคูวัด	
17	บางเต็อ	
18	บางปรอก	
19	บางพูด	
20	บางพูน	
21	บางหลวง	
22	บ้านกระแชง	
23	บ้านกลาง	
24	บ้านฉาง	
25	บ้านใหม่	
26	สวนพริกไทย	
27	หลักหก	
28	ลาดหลุมแก้ว	คลองพระอุดม
29		คูขวาง
30		คูบางหลวง
31		บ่อเงิน
32		ระแหง
33		ลาดหลุมแก้ว

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
34	ลาดหลุมแก้ว (ต่อ)	โนนอุดม
35	ลำลูกกา	คูคต
36		บึงคอไห
37		บึงคำพร้อย
38		บึงทองหลาง
39		พีชอุดม
40		ลาดสวาย
41		ลำไทร
42		ลำลูกกา
43	สามโคก	กระแซง
44		คลองควาย
45		เขียงรากน้อย
46		เขียงรากใหญ่
47		ท้ายเกาะ
48		บางกระบือ
49		บางเตย
50		บางโพธิ์เหนือ
51		บ้านจิว
52		บ้านปทุม
53		สามโคก
54	หนองเสือ	นพรัตน์
55		บึงกาสาม
56		บึงชำอ้อ
57		บึงบอน
58		บึงบา
59		ศาลาครุ
60		หนองสามวัง
รวม	7	60

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดปทุมธานีจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
คลองหลวง	83,309.77	คลองเจ็ด	10,620.47
		คลองสอง	4,887.47
		คลองสาม	10,900.11
		คลองสี่	18,061.79
		คลองหก	16,619.13
		คลองหนึ่ง	6,450.14
		คลองห้า	15,770.66
ธัญบุรี	23,415.43	บึงน้ำรักษ์	9,156.30
		บึงยี่โถ	2,543.36
		บึงสนั่น	5,913.68
		ประชาธิปไตย	589.46
		รังสิต	3,051.96
		ลำผักกูด	2,160.67
สามโคก	41,414.95	กระแซง	712.49
		คลองควาย	8,510.32
		เขียงรากน้อย	5,781.64
		เขียงรากใหญ่	2,603.26
		ท้ายเกาะ	3,478.86
		บางกระบือ	2,190.47
		บางเตย	9,213.88
		บางโพธิ์เหนือ	1,398.96
		บ้านจิว	1,416.40

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
สามโคก (ต่อ)		บ้านปทุม	4,659.79
		สามโคก	1,448.88
ลาดหลุมแก้ว	86,175.62	คลองพระอุดม	6,597.07
		คูขวาง	6,175.13
		คูบางหลวง	12,045.42
		บ่อเงิน	14,298.78
		ระแหง	19,576.16
		ลาดหลุมแก้ว	11,461.47
		หน้าไม้	16,021.59
		คูคต	801.01
ลำลูกกา	112,467.50	บึงคอไห	19,702.48
		บึงคำพร้อย	15,342.73
		บึงทองกลาง	26,213.10
		พีชอุดม	11,664.02
		ลาดสวาย	5,424.25
		ลำไทร	12,168.13
		ลำลูกกา	21,151.78
		บางกะดี	110.83
เมืองปทุมธานี	28,061.26	บางชะแยง	425.39
		บางคูวัด	6,328.23
		บางเดื่อ	3,961.85
		บางปรอก	839.64
		บางพูด	1,712.23
		บางพูน	268.99
		บางหลวง	5,954.68

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เมืองปทุมธานี (ต่อ)		บ้านกระแซง	703.76
		บ้านกลาง	884.56
		บ้านฉาง	2,747.76
		บ้านใหม่	293.80
		สวนพริกไทย	3,585.80
		หลักหก	243.74
		นพรัตน์	21,392.05
หนองเสือ	163,148.96	บึงกาสาม	22,707.68
		บึงขำอ้อ	26,896.74
		บึงบอน	18,024.62
		บึงบา	20,723.55
		ศาลาครุ	20,655.07
		หนองสามวัง	32,749.25
		รวม	537,993.49

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
คลองหลวง	13,779	คลองเจ็ด	6,092
		คลองหก	4,359
		คลองห้า	2,026
		คลองสี่	740
		คลองสาม	562
ธัญบุรี	2,266	บึงนักรักษ์	2,161
		บึงสนั่น	105
ลาดหลุมแก้ว	90	บ่อเงิน	90
ลำลูกกา	148	พีชอุดม	100
		บึงคำพร้อย	48
สามโคก	25	ท้ายเกาะ	25
หนองเสือ	40,692	บึงขำอ้อ	11,200
		ศาลาครุ	7,328
		บึงกาสาม	6,785
		หนองสามวัง	4,788
		บึงบอน	4,551
		นพรัตน์	3,277
		บึงบา	2,763
รวม	57,000		

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 4 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	11,475	244,130
2	ข้าวนาปรัง	7,490	160,489
3	กล้วยหอม	559	9,261
4	ปาล์มน้ำมัน	385	8,536
5	กล้วยน้ำว้า	1766	7,699
6	ตะไคร้	749	7,676
7	มะม่วง	1793	4,347
8	มะพร้าว	787	3,598
9	มะนาว	681	2,685
10	หญ้าปูลานาม	291	2,572
11	มะละกอ	331	2,475
12	ถั่วฝักยาว	413	2,022
13	มันสำปะหลังบริโภค	65	1,925
14	ปลาเบญจพรรณ	451	1,920
15	ฝรั่ง	297	1,809
16	ส้มเขียวหวาน	158	1,660
17	ข้าวโพดหวาน	88	1,605
18	พริกชี้หูเม็ดเล็ก(ชี้หูสวน)	339	1,428
19	ขนุนหนัง	335	1,262
20	ปลาน้ำจืดอื่น ๆ	118	1,100
รวม		28,571	468,199

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 5 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพรของเกษตรกร จังหวัดปทุมธานี

ลำดับที่	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	มะระขี้นก	7	160.52	หนองเสือ ลาดหลุมแก้ว
2	พลู	12	125.05	หนองเสือ คลองหลวง ัญบุรี ลำลูกกา
3	ยอป่า	5	66.73	หนองเสือ คลองหลวง ัญบุรี
4	ว่านหางจระเข้	3	54.00	ลำลูกกา
5	พริกไทย	2	20.50	หนองเสือ
6	กฤษณา	2	15.72	หนองเสือ
7	สมุนไพรอื่น ๆ	7	146.26	หนองเสือ คลองหลวง ัญบุรี ลำลูกกา สามโคก
รวม		38	588.78	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

ตารางผนวกที่ 6 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	7	โรงสีขนาดกลาง	7
โรงงานแปรรูปผลผลิตจาก ยางพารา	6	โรงสีขนาดเล็ก	5
สหกรณ์นิคม	4	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง	118
โรงงานผลิตแปง้ำมันสำปะหลัง	2	โรงสีขนาดใหญ่	1
สหกรณ์การเกษตร	11		
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	10		
โรงงานผลิตน้ำมันปาล์ม	1		
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	1		
โรงงานผลิตยางแผ่น	1		
รวม	43	รวม	131

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ชุดดิน	อยุธยา	Series	Ay	กลุ่มชุดดินที่ 2
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %			
ภูมิถิ่นฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง			
วัตถุประสงค์กำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย			
การระบายน้ำ	เร็ว			
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินสีมาก ดินบนเป็นดินเหนียว สีเทาเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวมีสีเทา น้ำตาลปนเทา หรือเทาน้ำตาล มีจุดประสีแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด (pH 5.5) และพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวที่ความลึก 100-150 เซนติเมตร พบผลึกของแร่ยิปซัมและรอยไถระหว่างชั้นดินบนและดินล่าง ดินมีกำมะถันสูงและปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0)			
ข้อจำกัด	ดินเป็นกรดจัด ทำให้พืชไม่สามารถใช้แร่ธาตุที่มีอยู่ในดินตามธรรมชาติได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟอสฟอรัส			
ข้อเสนอแนะ	แก้สภาพกรดของดินโดยใช้วัสดุปูนชนิดต่าง ๆ เช่น ปูนมาร์ล เพื่อให้พืชสามารถใช้ธาตุอาหารในดินได้			

สมบัติทางเคมี	ความลึก	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ	ความ	ฟอสฟอรัส	โพแทสเซียม	ความอุดม
	(ซม.)		แลกเปลี่ยน	อิ่มตัวเบส	ที่เป็น	ยัมที่เป็น	สมบูรณ์
			แคตไอออน		ประโยชน์	ประโยชน์	ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินอยุธยา

ชุดดิน	รังสิต	Series	Rs	กลุ่มชุดดินที่ 11
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %			
ภูมิถิ่นฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง			
วัตถุประสงค์กำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย			
การระบายน้ำ	เร็ว			
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำหรือสีเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.0-5.0) มักมีรอยแตกกระแหว่งที่ผิวน้ำดินในฤดูแล้ง ดินล่างเป็นดินเหนียว มีสีน้ำตาลปนเทาหรือน้ำตาลปนเทาเข้ม จุดประสีแดงหรือแดงปนเหลือง ที่ระดับความลึก 50-100 เซนติเมตร พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารจาโรไซต์ พบรอยไหลและผิวน้ำอัดมัน ส่วนที่ระดับลึกมากกว่า 100 เซนติเมตร ลงไปมีลักษณะเป็นดินเลน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดรุนแรงมาก (pH 4.0-5.0)			
ข้อจำกัด	ดินกรดจัดมาก หรือดินเปรี้ยวจัด เกิดการตรึงธาตุอาหารและมีสารที่เป็นพิษต่อพืชที่ปลูก			
ข้อเสนอแนะ	ควบคุมน้ำใต้ดินเพื่อป้องกันการเกิดออกซิเจนของไฟไรต์ ยกร่องปลูกพืช ควรใช้วัสดุปุ๋นชนิดต่าง ๆ ควบคุมไปกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์และเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสม			

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	สูง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรังสิต

ชุดดิน	ธัญบุรี	Series Tan	กลุ่มชุดดินที่ 8
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิถิ่นฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง		
วัตถุประสงค์กำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย		
การระบายน้ำ	เร็ว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า		
ลักษณะสมบัติดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำ จุดประสีน้ำตาลแก่และแดงปนเหลือง หน้าดินแตกกระแหวเป็นร่องกว้างและลึกในฤดูแล้ง ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.0-5.0) ดินล่างตอนบนมีสีน้ำตาลปนเทาหรือเทาปนน้ำตาล จุดประสีเหลืองปนน้ำตาลและเหลืองปนแดง ที่ระดับความลึก 50-100 เซนติเมตร พบจุดประสีเหลืองฟางข้าว พบรอยไหลและหน้าอัดมัน ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากที่สุดถึงกรดรุนแรงมาก (pH 3.5-4.0) ดินล่างตอนล่างที่ลึกลงไปพบลักษณะของดินเลนสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)		
ข้อจำกัด	น้ำท่วมขังนาน ดินเป็นกรดจัดมาก ธาตุอาหารพืชบางชนิดถูกตรึงไว้ และบางชนิดจะละลายออกมามากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืช และผลผลิตต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ปรับสภาพกรดของดินให้เหมาะสม โดยใช้วัสดุปูนชนิดต่าง ๆ และไถคอกเคล้ากับดิน ทั้งไว้ตั้งแต่ก่อนฤดูปลูก ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีควบคู่กัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน
	0-25	สูง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

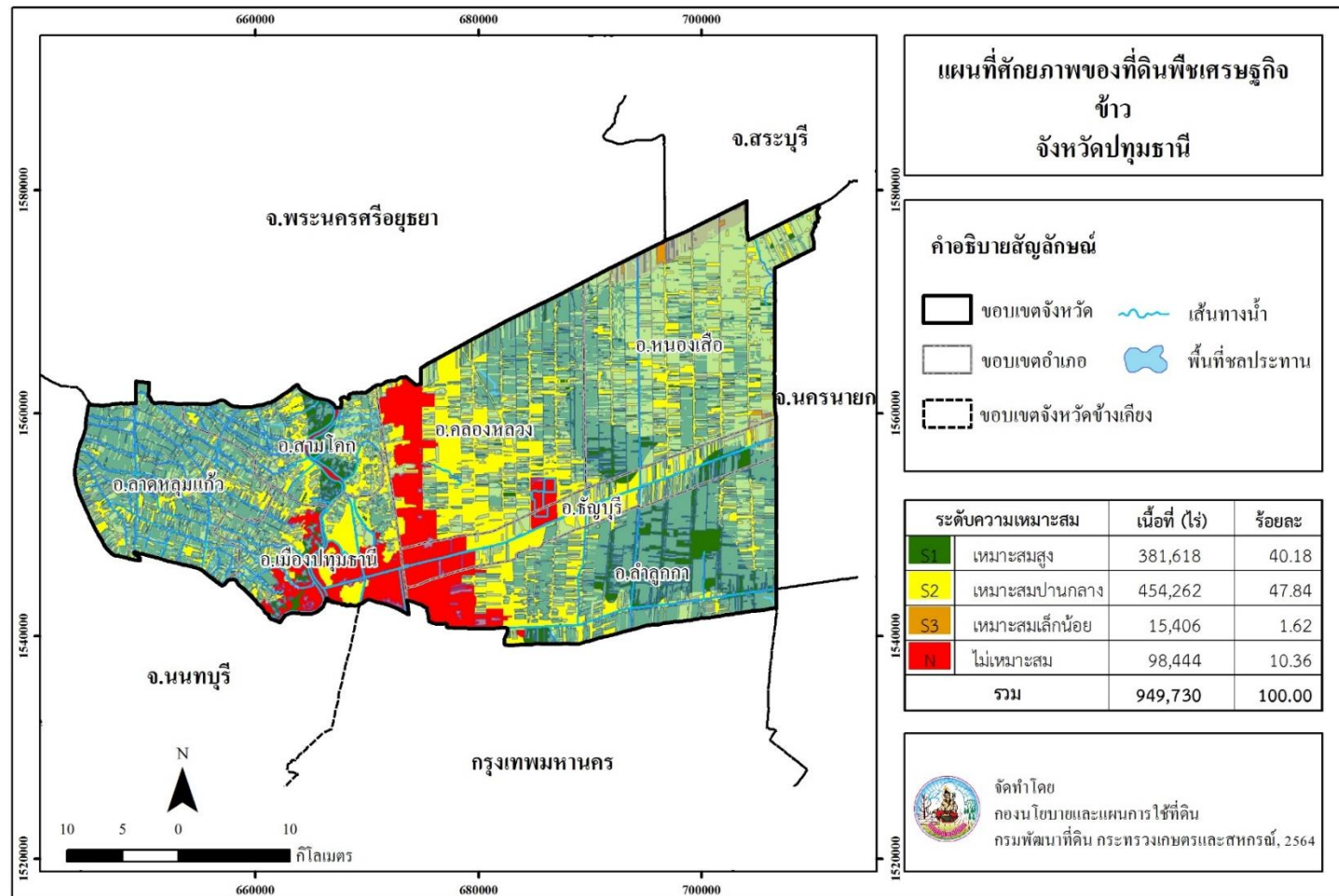
ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินธัญบุรี

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series	Cm	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %			
ภูมิถิ่นฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง			
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา			
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี			
สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน		ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่าง ๆ เนื่องจากการทับถมเป็นประจำของ ตะกอนน้ำพาเมื่อมีน้ำท่วมล้นฝั่ง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้งหรือ ดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็น กลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาล หรือน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรด ปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ปกติจะพบเกลือไม่กาทลอดชั้น			
ข้อจำกัด	ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแช่ขัง			
ข้อเสนอแนะ	หลีกเลี่ยงการปลูกในช่วงกลางฤดูฝนที่มีฝนตกหนักมาก ในพื้นที่ชลประทานและไม่มี ปัญหาน้ำท่วมป่าหรือแช่ขัง อาจปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ อินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต			

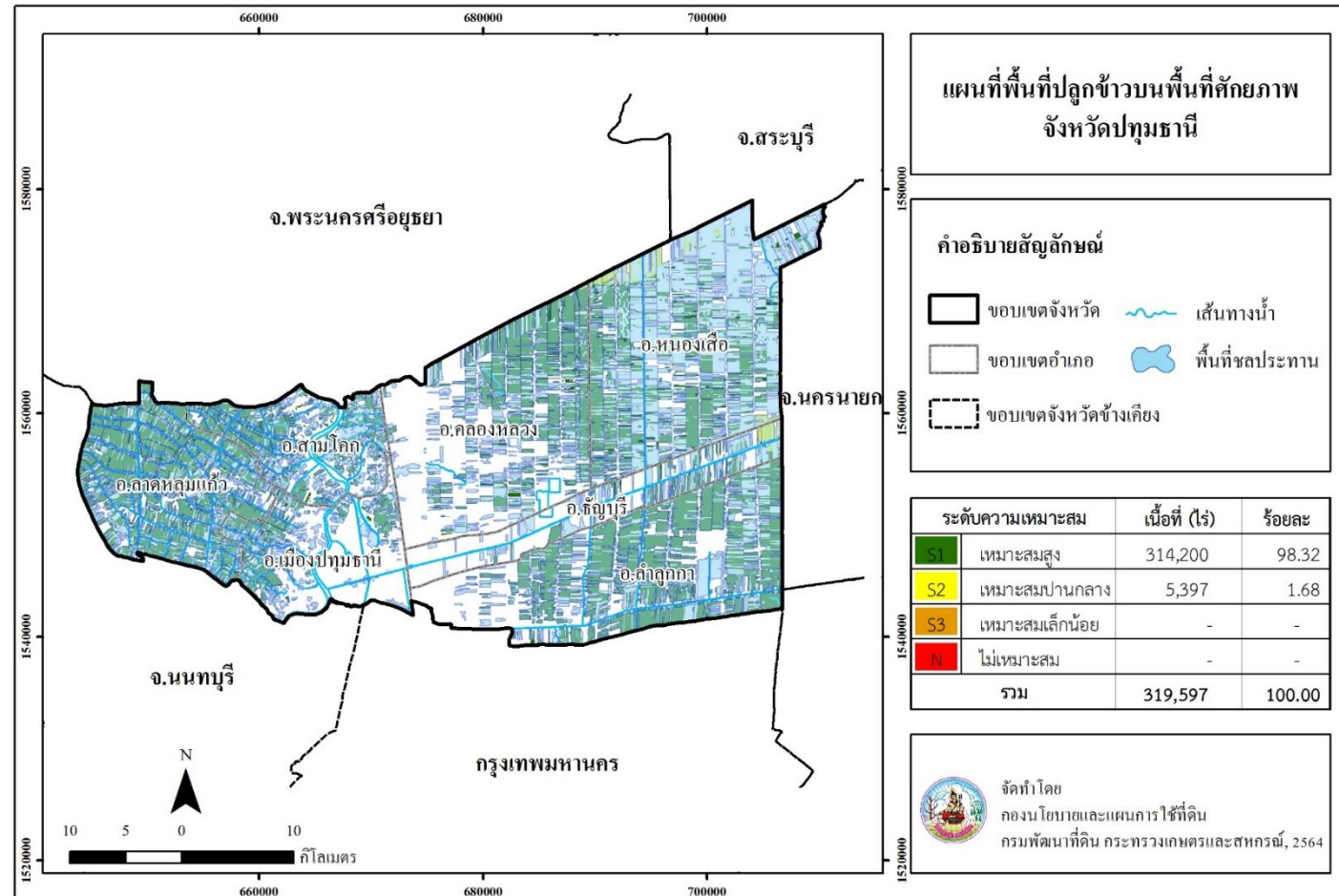
สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

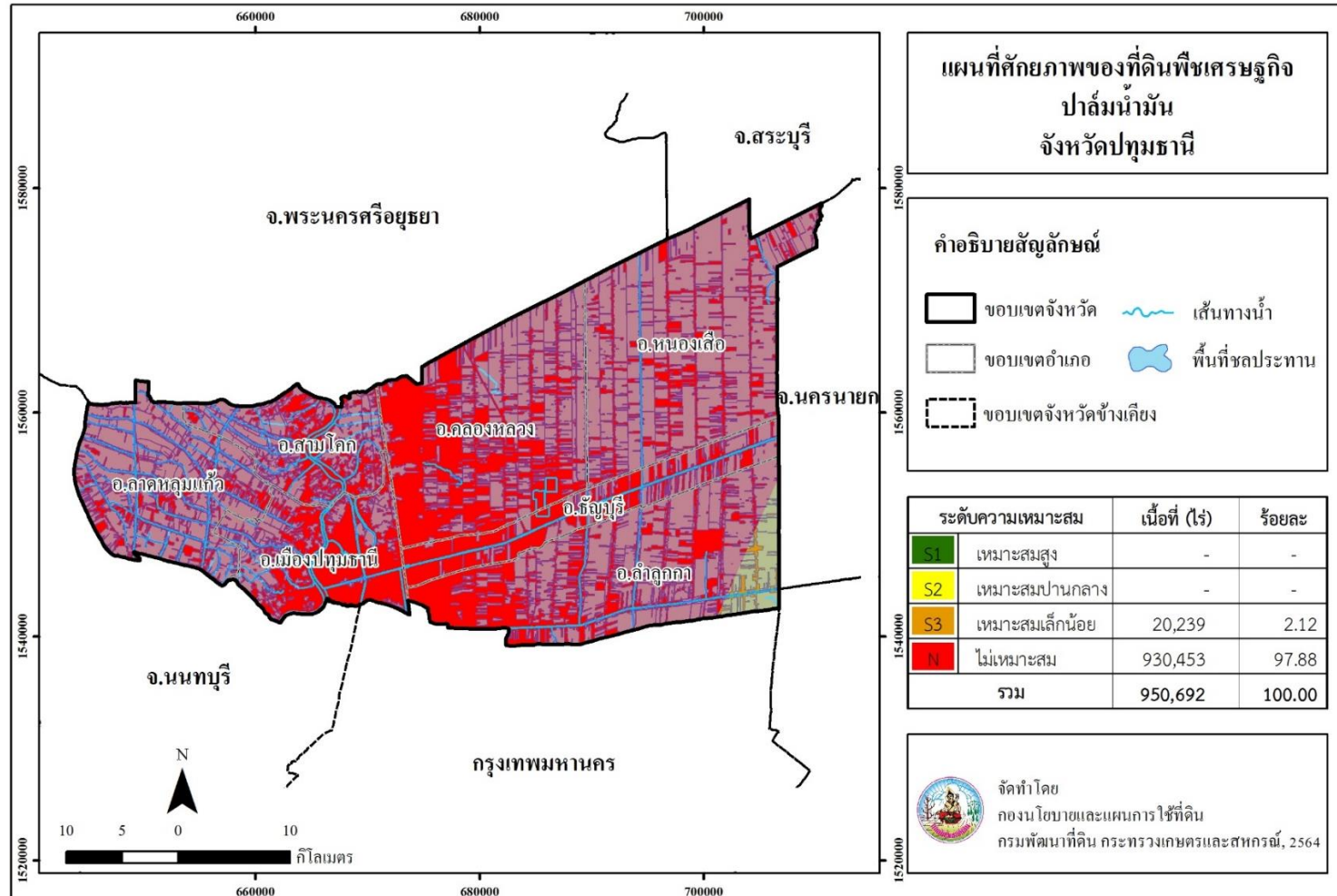
ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

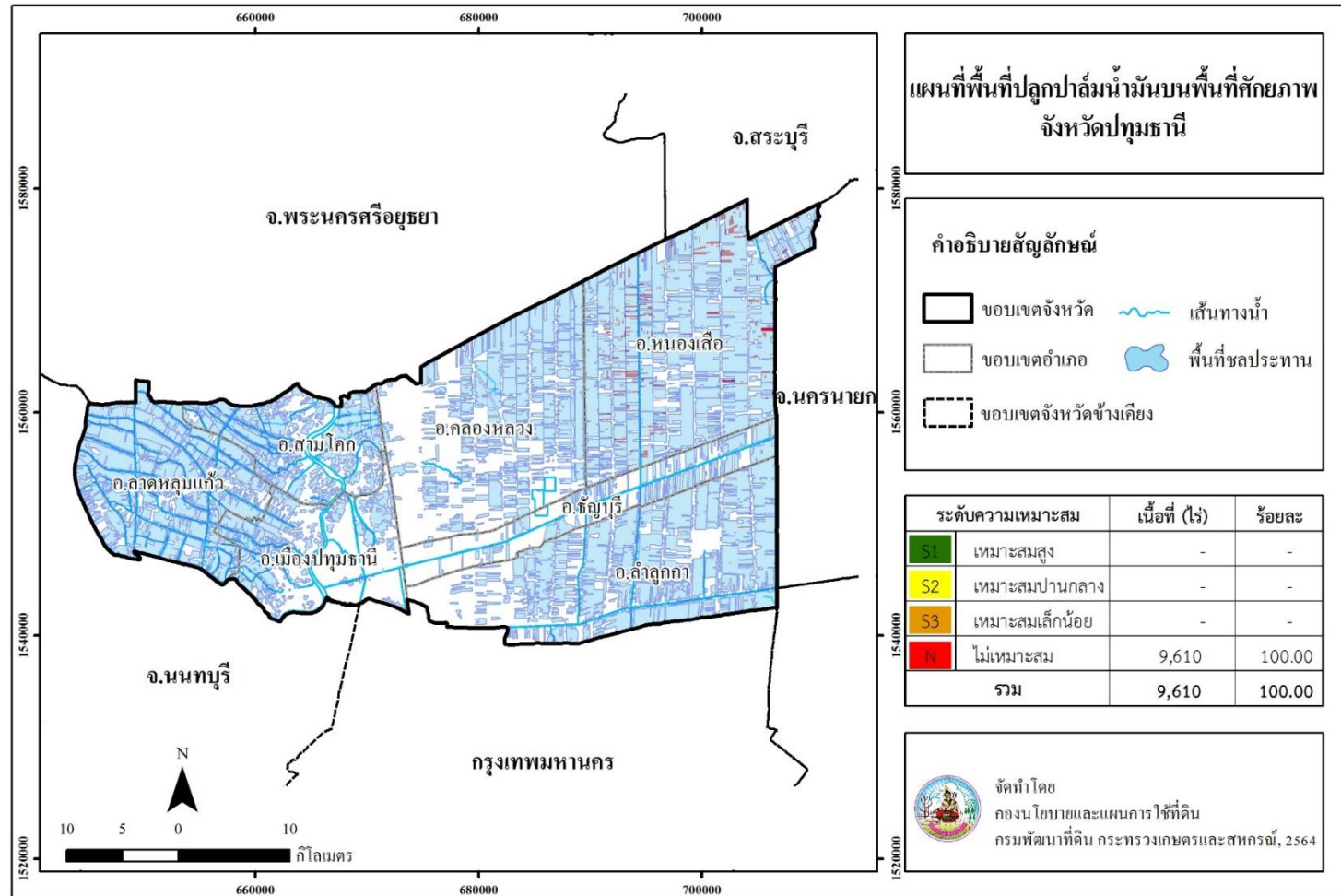
ภาพที่ 5 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดปทุมธานี

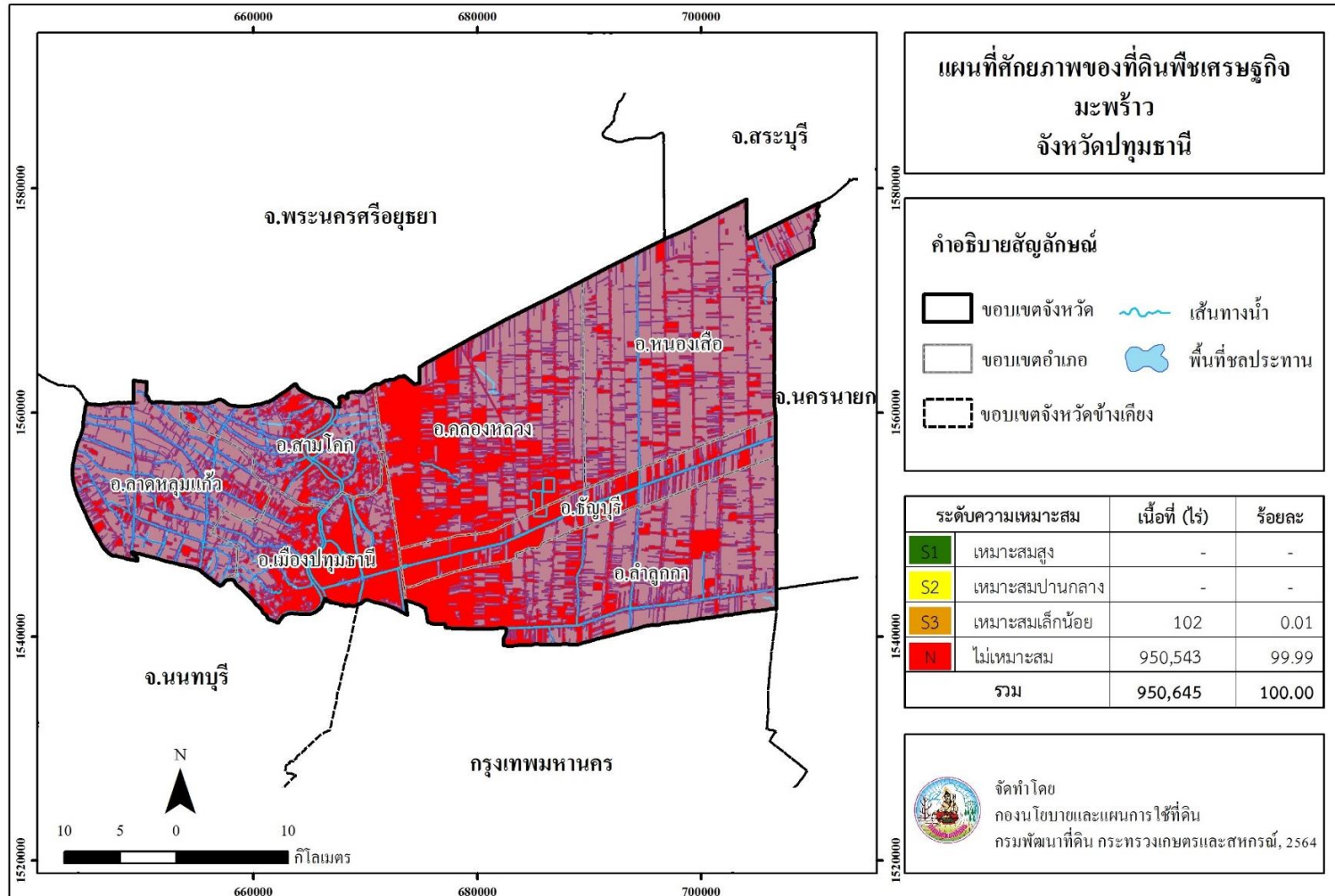
ภาพที่ 6 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี

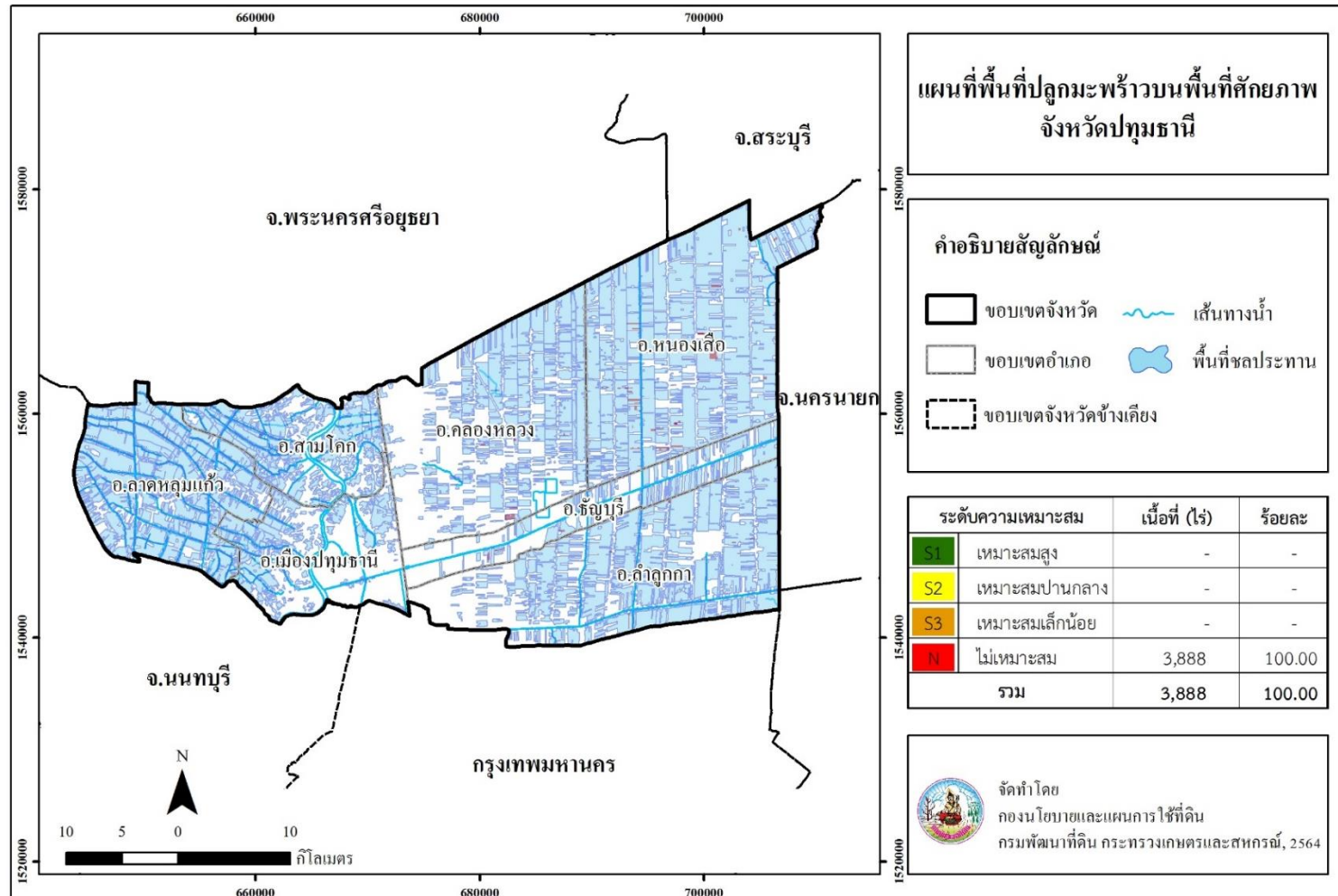
ภาพที่ 7 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดปทุมธานี

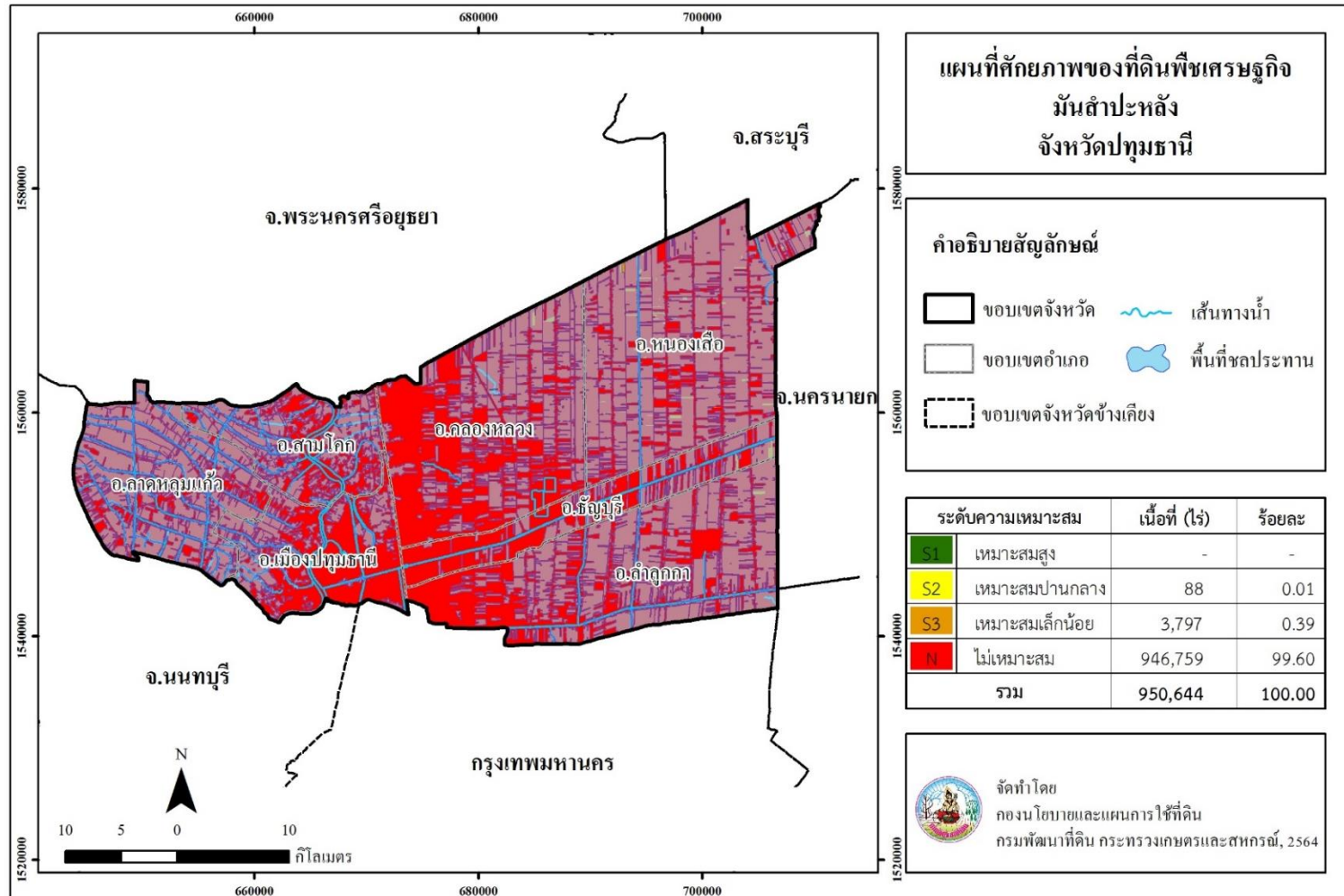
ภาพที่ 8 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี

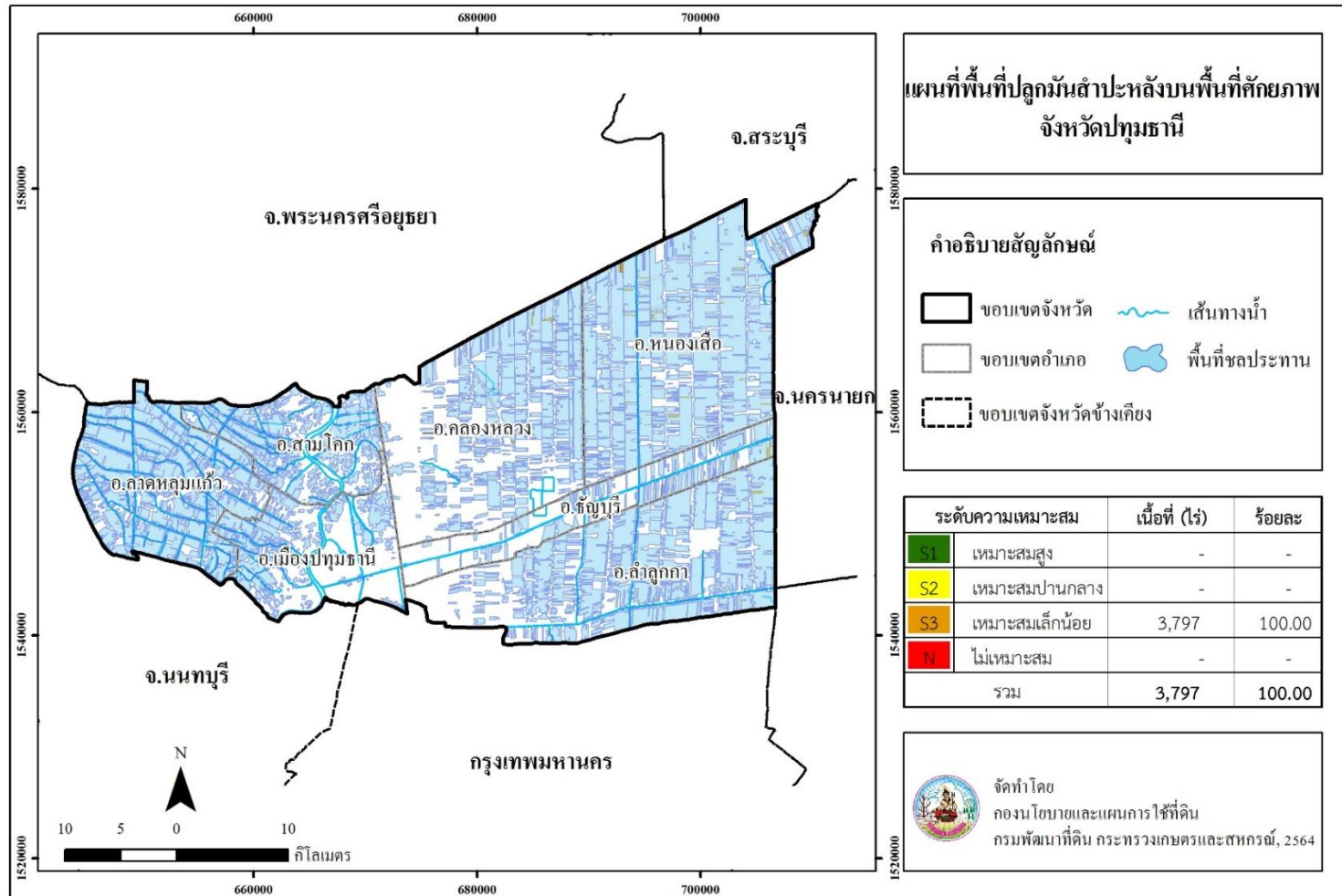
ภาพที่ 9 ศักยภาพของที่ดินสำหรับมะพร้าว จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 10 พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 11 ศักยภาพของที่ดินสำหรับมันสำปะหลัง จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 12 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปทุมธานี

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD